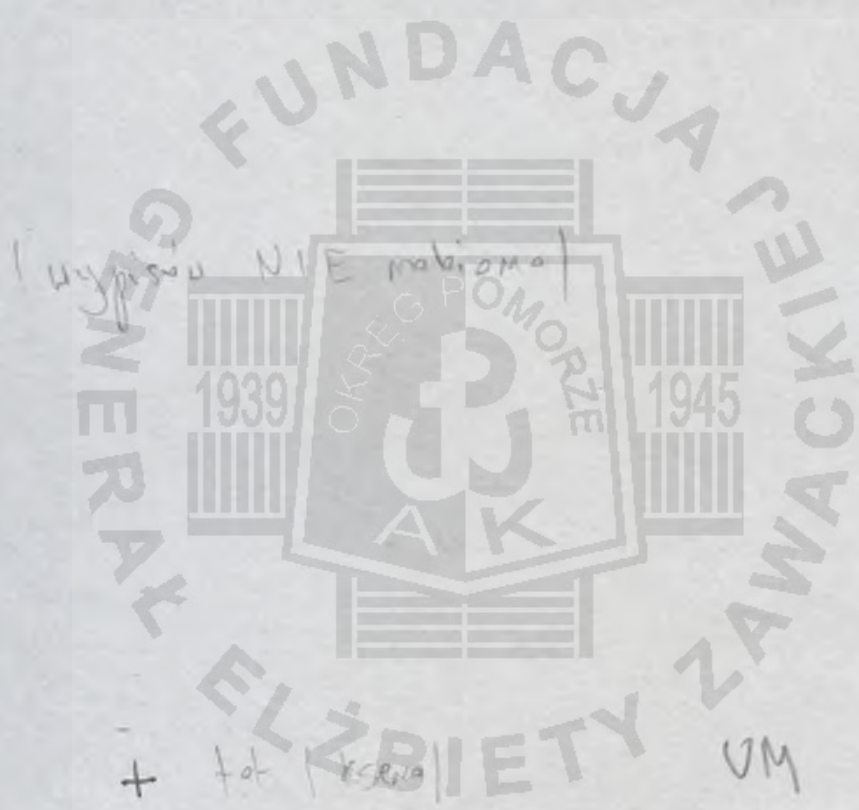

T 2009 - D. W. - zmienna teczka

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

+ fot. (ksero) UM **KOZIBRODZKA Leah**

ŻOB

(1916 - 1943)

3514/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — KOZIBRODZKA Leah

.....
.....
..... 3514 / WSK

I/1. Relacja ✓ K.G. S.G

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ K.A.S. 1-2

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ~

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 15, S. 25

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora — 945

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja —
.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 13

VI. Fotografie ✓ 2ob. II-14, II-15, II-17

i/1. Relacja:

- Relacja - Biogram Kozibrodzkiej Leah przekazuje puer M. Suleja i W. Miszela wr. 2007. Data oprac. 25.01.2005 Msp. Orgg. z poproszeniem odg. nymu - k. 1, s. 1.
- Relacja - Biogram Kozibrodzkiej Leah oprac. puer E. 2 i D. Kr. Wydruk Kozupet. z 15.02.2005. k. 2, s. 2-3.
- Biogram Kozibrodzkiej Leah opr. puer E. 2. i D. Kr. do II tomie "Słownika VM Kobiet" z uwagami prof. T. Friedel. (22.08.2005) Msp. Orgg. k. 3, s. 4-6.

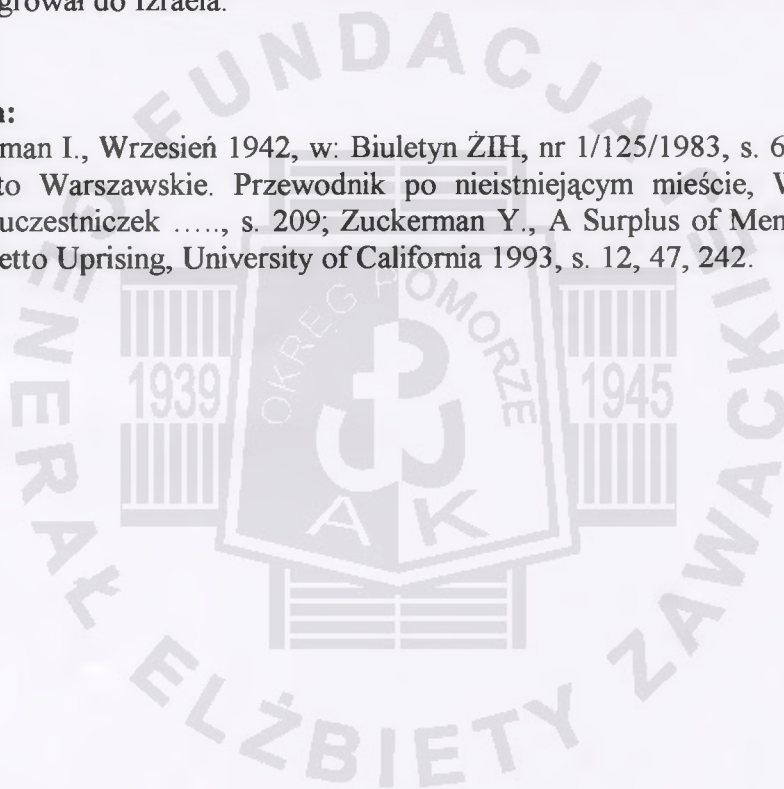
Lea Kozibrodzka - M.S. - 251 05

Urodziła się w 1917 r. w Pruszkowie. Ukończyła w Warszawie Gimnazjum Jehudyjah i rozpoczęła studia romanistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Na uniwersytecie należała do OM TUR. Podczas wojny była członkinią Droru oraz He-Halutz i pod przybranym nazwiskiem Krystyna Kosowska łączniczką do gett w Wilnie i Lublinie. Przewoziła dokumenty i broń. W czerwcu 1942 r. została aresztowana w drodze powrotnej z Wilna do Warszawy (miało to miejsce podczas przechodzenia granicy Rzeszy z Generalną Gubernią w Małkini). Niemcy znaleźli przy niej 4 pistolety i prasę podziemną. Podczas przesłuchania na Szucha nie przyznała się, że jest Żydówką. Od 13 czerwca przebywała na Pawiaku. 12 listopada 1942 r. została wysłana do Oświęcimia. Zmarła tam jako numer obozowy 24453 na tyfus 18 marca 1943 r. *Heic 111*

Jej brat Dawid Kozibrodzki, także urodzony w Pruszkowie, członek He-Halutz i Droru w Wilnie. W 1939 r. pozostał w Wilnie pod okupacją sowiecką. Po wojnie mieszkał w USA skąd emigrował do Izraela.

Źródła:

Cukierman I., Wrzesień 1942, w: Biuletyn ŻIH, nr 1/125/1983, s. 60; Engelking B., Leociak J., Getto Warszawskie. Przewodnik po nieistniejącym mieście, Warszawa 2001, s. 779; Słownik uczestniczek, s. 209; Zuckerman Y., A Surplus of Memory. Chronicle of the Warsaw Getto Uprising, University of California 1993, s. 12, 47, 242.

Opis. E2 i D.6. wydruk 15.05 11.05
głt II/1/2

KOZIBRODZKA Leah (1917-1943), członkini organizacji „Freiheit”, w czasie wojny członkini Droru, He-Haluts i bojowniczką ŻOB w getcie warszawskim, łączniczka i kurierka do innych gett, aresztowana, zginęła w Oświęcimiu

Leah Kozibrodzka, znana również pod imieniem Lonka, urodziła się w 1916 w Pruszkowie. Ukończyła w Warszawie Gimnazjum Jehudyjah i rozpoczęła studia romanistyczne na UW. Na uniwersytecie należała do OM TUR. Była członkinią organizacji „Freiheit”

W 1939 włączyła się do ruchu młodzieżowej organizacji „Freiheit”. Po wybuchu wojny została aresztowana podczas przekraczania granicy utworzonej między okupacją niemiecką i sowiecką – ale dzięki „aryjskiemu” wyglądkowi została uwolniona. Wkrótce została kurierką ruchu He-Haluts i Dror, wysłana jako Krystyna Kosowska do gett w Grodnie, Wilnie i Białymstoku. Lonka przewoziła dokumenty i broń, eskortowała członków organizacji z miasta do miasta. W 1941 razem z T. Altman (VM) organizowała grupy samoobrony w getcie wileńskim. Będąc poszukiwana przez Niemców; przyszli (w czasie „krwawej nocy” w getcie warszawskim 17 IV 1942) według listy do ich kryjówki przy ul. Dzielnej po nią i A. Cukiermana, ale w tym czasie Lonka była w podróży kurierskiej. Służba Lonki, jednej z trzech głównych kurierek - Kozibrodzkiej, Płotnickiej i Schneiderman - wniosła istotny wkład do całej działalności żydowskiego ruchu oporu. Antek Cukierman, któremu Lonka często towarzyszyła jako obstawa i który cenił służbę kurierek (Eilboten), podobnie jak Jan Karski, wyżej od służby kurierów mężczyzn, nazwał ją „urodzona kurierką”. Miała urodę i sposób bycia ariański co pozwalało jej na swobodne poruszanie się poza gettami. Obok dobrej polszczyzny знаła wiele języków, w tym angielski, francuski, białoruski i ukraiński. W czerwcu 1942 Lonka została ponownie aresztowana na punkcie kontrolnym w Małkini Górnej na granicy między Okręgiem Białostockim a GG, razem z Bellą Chazan, znana jako Bronisława Limnowska, kurierką i pielęgniarką Droru z getta wileńskiego. Lonka miała w bagażu 4 granaty ręczne i prasę podziemną. Nie rozpoznana jako Żydówka została przekazana do Warszawy, gdzie przebywała na Pawiaku. W czasie przesłuchań na Szucha nikogo nie wydała. Dnia 12 XI 1942 została wysłana do Oświęcimia, gdzie otrzymała nr 24453. Tam Lonka zmarła z głodu i na tyfus 18 III 1943 (Bella przeżyła obóz). Współwięziarka Chawka Folman-Raban tak pisze o Lonce: *Na sąsiedniej pryczy leżała łączniczka – Lonka Koziebrodzka. Znałam ją i słyszałam o niej bardzo dużo. Z mojej pryczy widziałam jak powoli gaśnie. Nie zajmowano się nią zupełnie. Była obrzękła i nie*

mogła nic jeść. Prosiła, żeby jej zupę dawano mnie. (...) Podczas okupacji niemieckiej stała się jedną z głównych łączniczek „Hechalucu” i „Droru” działających w okupowanej Polsce. Kilkakrotnie jeździła z Icchakiem Cukiermanem. „Jej „dobry” wygląd, znajomość języków, zdolność improwizowania i inicjatywa pomagały jej w nawiązywaniu znajomości z Niemcami, Polakami, Ukraińcami. Jeździła w misjach po Generalnej Guberni, po terenach przyłączonych do Rzeszy i po Prusach Wschodnich. Przewoziła gazety, dokumenty, pieniądze. Przewoziła ważne dokumenty z Krakowa do Warszawy do Archiwum Ringelbluma.”

Lea Kozibrodzka Postanowieniem Prezydenta RP Nr 154/48 z 19 IV 1948 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na wniosek Zarządu Głównego Związku Żydów Uczestników Walki Zbrojnej z Faszyzmem z 2 IV 1948 z uzasadnieniem: „Łączniczka między ghe ttami. Czołowa działaczka konspiracyjna. Ujęta w drodze przez Niemców”.

Ojciec Lonki był nauczycielem języka hebrajskiego w żydowskim gimnazjum warszawskim. Brat Lonki, Dawid Kozibrodzki, także urodzony w Pruszkowie, był przywódcą He-Haluts i Droru w Wilnie. Według informacji Ch. Folman w czasie wojny przedostał się z Wilna do Palestyny przez ZSRR. Po wojnie mieszkał w USA skąd emigrował do Izraela.

APAK, T. 3514/WSK (tamże materiały Yivo Institute For Jewish Research, Nowy Jork - 9-cio stronicowy tekst hebrajski tłumaczony przez M. Friedmana w 2003 r. oraz materiały przekazane przez Neumana R.); BKiOKPRP, Pośmiertny wniosek odznaczeniowy Koziebrodzkiej L.; ŻIH, Zbiory fotografii, nr neg. MŻIH 3037; temże wewnętrzna publikacja *Ocaleni z warszawskiego getta. Archiwum Ringelbluma*;

Bartelski M., *Getto. warszawskie Termopile 1943*, Warszawa 1999, s. 58; Cukierman, *Nadmiar ...*, passim; tenże, *Wrzesień 1942*, w: Biuletyn ŻIH, 1983, nr 1/125 s. 60; Engelking, Leociak, *Getto Warszawskie...*, s. 779; Folman-Raban Ch., *Nie rozstałam się z nimi ...*, Warszawa 2000, s. 48-49, 92-94, 148, 181, 185-186; Grupińska A., *Ciągle po kole*, Warszawa 2000, s. ...; Mark, *Walka i zagłada...*, s. 74, 474, 475; *Sł. uczestniczek ...*, s. 209; Zuckerman Y., *A Surplus of Memory. Chronicle of the Warsaw Getto Uprising*, University of California 1993, s. 12, 47, 242

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=3&itemfilename>

Biogram
"Słowniki OVM kobiet" 2 uwagi: prof. T. Friedel 22 VIII 05 1/1/4

KOZIBRODZKA Leah (1917-1943), członkini organizacji „Freiheit”, w czasie wojny członkini Droru, He-Haluts i bojowniczką Żydowskiej Organizacji Bojowej w getcie warszawskim, łączniczka i kurierka do innych gett, aresztowana, zginęła w Oświęcimiu

Leah Kozibrodzka, znana również pod imieniem Lonka, urodziła się w 1916 w Pruszkowie. Ukończyła w Warszawie Gimnazjum Jehudyjah i rozpoczęła studia romanistyczne na UW. Na uniwersytecie należała do OM TUR. Była członkinią organizacji „Freiheit” ✓

W 1939 włączyła się do ruchu młodzieżowego organizacji „Freiheit”. Po wybuchu wojny została aresztowana podczas przekraczania granicy utworzonej między okupacją niemiecką i sowiecką – ale dzięki „aryjskiemu” wyglądowi została uwolniona. Wkrótce została kurierką ruchu He-Haluts i Dror, wysłana jako Krystyna Kosowska do gett w Grodnie, Wilnie i Białymstoku. Lonka przewoziła dokumenty i broń, eskortowała członków organizacji z miasta do miasta. W 1941 razem z T. Altman (VM) organizowała grupy samoobrony w getcie wileńskim. Była poszukiwana przez Niemców; przyszli (w czasie „krwawej nocy” w getcie warszawskim 17 IV 1942) według listy do ich kryjówki przy ul. Dzielnej po nią i A. Cukiermana, ale w tym czasie Lonka była w podróży kurierskiej. Służba Lonki, jednej z trzech głównych kurierek - Kozibrodzkiej, Płotnickiej i Schneiderman - wniosła istotny wkład do całej działalności żydowskiego ruchu oporu. Antek Cukierman, któremu Lonka często towarzyszyła jako obstawa i który cenił służbę kurierek (Eilboten), podobnie jak Jan Karski, wyżej od służby kurierów mężczyzn, nazwał ją „urodzoną kurierką”. Miała urodę i sposób bycia ariański co pozwalało jej na swobodne poruszanie się poza gettami. Obok dobrej polszczyzny знаła wiele języków, w tym angielski, francuski, białoruski i ukraiński. W czerwcu 1942 Lonka została ponownie aresztowana na punkcie kontrolnym w Małkini Górnej na granicy między Okręgiem Białostockim a GG, razem z Bellą Chazan, znaną jako Bronisława Limnowska, kurierką i pielęgniarką Droru z getta wileńskiego. Lonka miała w bagażu 4 granaty ręczne i prasę podziemną. Nie rozpoznana jako Żydówka została przekazana do Warszawy, gdzie przebywała na Pawiaku. W czasie przesłuchań na Szucha nikogo nie wydała. Dnia 12 XI 1942 została wysłana do Oświęcimia, gdzie otrzymała nr 24453. [Tam Lonka zmarła z głodu i na tyfus 18 III 1943] (Bella przeżyła obóz). Współwięźniarka Chawka Folman-Raban tak pisze o Lonce: *Na sąsiedniej pryczy leżała łączniczka – Lonka Koziebrodzka. Znałam ją i słyszałam o niej bardzo dużo. Z mojej pryczy widziałam jak powoli gaśnie. Nie zajmowano się nią zupełnie. Była obrzękła i nie*

2/1/5

mogła nic jeść. Prosiła, żeby jej zupełną dawano mnie. (...) Podczas okupacji niemieckiej stała się jedną z głównych łączniczek „Hechalucu” i „Droru” działających w okupowanej Polsce. Kilkakrotnie jeździła z Icchakiem Cukiermanem. „Jej „dobry” wygląd, znajomość języków, zdolność improwizowania i inicjatywa pomagały jej w nawiązywaniu znajomości z Niemcami, Polakami, Ukraińcami. Jeździła w misjach po Generalnej Guberni, po terenach przyłączonych do Rzeszy i po Prusach Wschodnich. Przewoziła gazety, dokumenty, pieniądze. Przewoziła ważne dokumenty z Krakowa do Warszawy do Archiwum Ringelbluma.”

Lea Kozibrodzka Postanowieniem Prezydenta RP Nr 154/48 z 19 IV 1948 została odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari na wniosek Zarządu Głównego Związku Żydów Uczestników Walki Zbrojnej z Faszyzmem z 2 IV 1948 z uzasadnieniem: „Łączniczka między ghełtami. Czołowa działaczka konspiracyjna. Ujęta w drodze przez Niemców”.

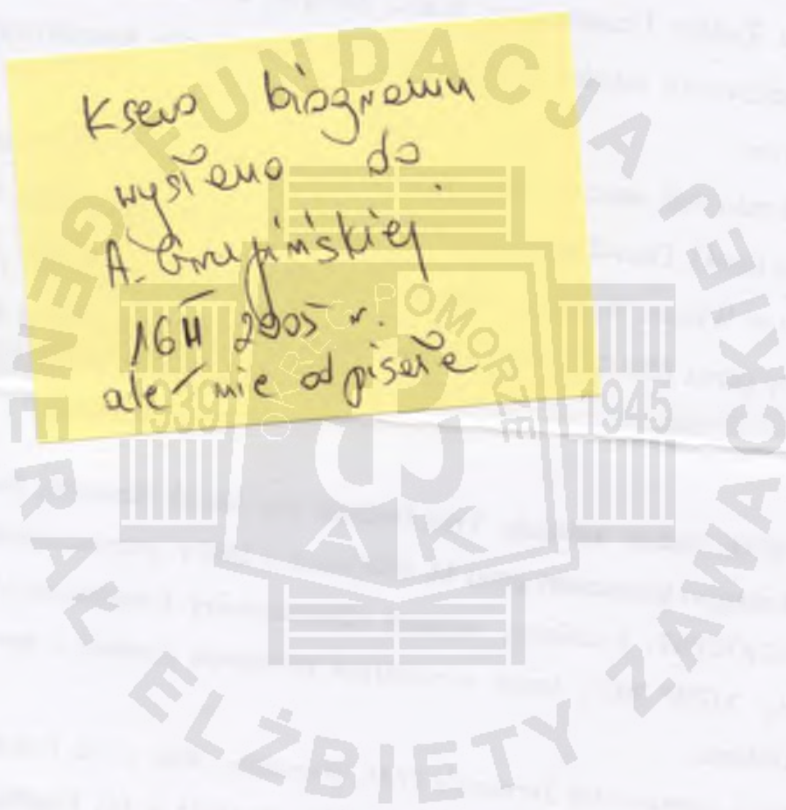
Ojciec Lonki był nauczycielem języka hebrajskiego w żydowskim gimnazjum warszawskim. Brat Lonki, Dawid Kozibrodzki, także urodzony w Pruszkowie, był przywódcą He-Haluts i Droru w Wilnie. Według informacji Ch. Folman w czasie wojny przedostał się z Wilna do Palestyny przez ZSRR. Po wojnie mieszkał w USA, skąd emigrował do Izraela.

APAK, T. 3514/WSK (tamże materiały Yivo Institute For Jewish Research, Nowy Jork - 9-cio stronicowy tekst hebrajski tłumaczony przez M. Friedmana w 2003 r. oraz materiały przekazane przez Neumana R.); BKiOKPRP, Pośmiertny wniosek odnaczeniowy Koziebrodzkiej L.; ŻIH, Zbiory fotografii, nr neg. MŻIH 3037; temże wewnętrzna publikacja *Ocaleni z warszawskiego getta. Archiwum Ringelbluma*;

Bartelski M., *Getto. warszawskie Termopile 1943*, Warszawa 1999, s. 58; Cukierman, *Nadmiar ...*, passim; tenże, *Wrzesień 1942*, w: Biuletyn ŻIH, 1983, nr 1/125 s. 60; Engelking, Leociak, *Getto Warszawskie...*, s. 779; Folman-Raban Ch., *Nie rozstałam się z nimi ...*, Warszawa 2000, s. 48-49, 92-94, 148, 181, 185-186; Grupińska A., *Ciągle po kole*, Warszawa 2000, s. ...; Mark, *Walka i zagłada...*, s. 74, 474, 475; *Sł. uczestniczek ...*, s. 209; Zuckerman Y., *A Surplus of Memory. Chronicle of the Warsaw Getto Uprising*, University of California 1993, s. 12, 47, 242

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=3&itemfilename>

Ksero biogramu
wystawo do
A. Gmupiniskiej
16 II 2005 r.
ale nie odpisane

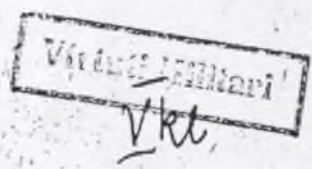

① $\frac{2}{11/6}$
* q^2 i zarazenie tyfusem były przyczyną
epidemii w Londynie 18 i 1943.

Uwaga prof. T. Friedel da bliźniaczym
Kari handlowej

I/2. Dokumenty (sense stricto) dotyczące osoby relations:
- Pośmiertny wniosek odzwieczający VM Jkl. 2 du.
1.04. 1948. Kserokopia odpisu, k-1. s. 1-2.

POSMIERTNY
WNIOSEK O ODZNACZENIOWY

Za zasługę w walce konspiracyjnej w czasie okupacji /określić dok-
ładnie charakter zasługi/ Łączniczka między gettami. Człowa działaczka
konspiracyjna. Ujęta w drodze przez Niemców.

Teren działalności w okresie pracy, która powoduje odznaczenia ...
Ghetto Białystok

O odznaczenie ... Krzyż Wirtuti Militari V klasy

1. Nazwisko i imię ... Kozłobrodzka Lonia

2. Nazwisko z poprzednich małżeństw i rodowe

3. Imiona rodziców

4. Miejsce i dokładna data urodzenia

5. Adres

6. Zawód wyuczony

7. Obecnie zajmowane stanowisko

8. Miejsce pracy

9. Stanowisko w pracy społecznej

10. Narodowość żydowska 11. Przynależność państwowa polska

12. Przynależność partyjna Organizacja "DROR"

13. Udział w walkach z Niemcami /gdzie i kiedy/ Ghetto Białystok 1941-43r

14. Jak długo służył w Armii Polskiej i innych armiach

15. Czy był ranny /gdzie i kiedy/

16. Posiadane odznaczenia; Rodzaj odznaczenia i klasa, data nadania

za jaką zasługę

503

7/2/2

17. Kto podaje do odznaczenia Zarząd Główny Zw. Zyd. Uczestn. Walki Zbrojnej z Faszyzmem

18. Uzasadnienie wniosku

Głównego
Opinia Zarządu Wojewódzkiego
Zw. Zyd. Uczestn. Walki Zbrojnej z Faszyzmem

Opinia Zarządu Powiatowego

Warszawa, dn. 1. IV. 1948r.

Miejsce i data

Miejsce i data

Podpisy :

Przewodn. Zarządu Gł. /G. Smolar/

Sekretarz Generalny /Mir. P. Stern/

Podpisy :

[Handwritten signature]

Pieczęć

Pieczęć

Centralnego
Opinia Zarządu Głównego
Komitetu Żydów w Polsce

Warszawa, dn. 2. IV. 1948r.

Miejsce i data

Podpisy :

Przewodniczący CKZP. /dr. A. Berman/

Sekretarz Generalny /J. Jazebnik/

[Handwritten signature]

Opinia Głównej Komisji Odznaczeniowej :

Miejsce i data

Podpisy :

Za zgodność z oryginałem

Ekspert

[Handwritten signature]
Barbara Kruszyńska

9.07.2003

II. Materiały uzupełniające relację:

- Lea Kozłobrodzka (....) Biogramy 49 A. Gucpińskich "Kółko po kole". Wyższe a niższej jakości. Puchowate Tra Kuczyński w maju 2003, ZIH - Jagielski. Msp. Ksero, k. 2, s. 1-3
- Charika Folman-Roban "Nie wstałam nig z nim ... " s. 48-49 92-94. Kserokopia. K. 3, s. 3-5.
- Odczytane notatki Elżbiety Zawackiej u.t. Kozłobrodzkiej Leah. Oryginał, k. 3, s. 6-9.
- Karta tytułowa: "Kozłobrodzka Lonka - Leah" Schmiderman Tema (s) k. 1, s. 10.
- Wydmuki z internetu - j. angielski, fotografie. Msp. k. 1, s. 11-20
- Wydmuki z internetu - j. angielski, niemiecki k. 5, s. 21-25

V LEA KOZIEBRODZKA [Lonka] (1917 Pruszków –marzec 1943 Auschwitz) 11/1

Zdjęcie w zbiorach ŻIH

Biogram wg A. Grubińskiej „Ciagle po kole”

Ojciec jej był nauczycielem hebrajskiego. Ukończyła hebrajskie gimnazjum Jehudyja w Warszawie i rozpoczęła studia romanistyczne na uniwersytecie Warszawskim. W 1939 wstąpiła do Frajhajt. W czasie wojny była łączniczką Droru, jeździła do gett na terenie całej Polski (po tzw. aryjskiej stronie działała jako Krystyna Kosowska) –

In Kwajche 1.03
ŻIH – Jajielol.

przewoziła dokumenty, pieniądze, broń, eskortowała również członków organizacji z miasta do miasta. W kwietniu 1942, w drodze powrotnej z Wilna do Warszawy, została aresztowana na stacji kolejowej w Małkini. Znalaziono przy niej 4 pistolety i prasę podziemną. W czasie przesłuchań w al. Szucha i na Pawiaku nie przyznała się do posiadania fałszywych dokumentów. 11 listopada 1942 została wysłana do Auschwitz. 18 marca 1943 zmarła w obozie na tyfus.

II/2
3

Gdy wracałam z podróży, chciałam zawsze jak najszybciej przedostać się do getta – do swoich. Rezygnowałam z wolności, z możliwości przebywania wśród zieleni – wołałam znaleźć się w tak brudnym i ponurym miejscu jak getto, byle tylko być wśród przyjaciół.

Getto było miejscem niesłychanych kontrastów. Byli tu bogaci i biedni, którzy nie mieli absolutnie nic. Gdzieniedzie pracowały Komitety Domowe, które starały się wesprzeć umęczonych i wynędzniałych mieszkańców tego największego z gett.

Ludzie zajęci byli głównie problemem jedzenia. Wszędzie słyszano się „holt di bone”,¹⁶ co znaczy „trzymaj bony” (kupony żywnościowe). Im było bardziej głodno, chłodno, im bardziej szerzył się tyfus, tym bardziej ludzie koncentrowali się na niemożliwych do zrealizowania potrzebach bytowych.

A jednak – aż do Akcji – w getcie toczyło się specyficznym rytmem życie, słyszano się nawet śmiech, a szczególnie „czar-ne” dowcipy.

Ludzie zmagali się z różnymi niezwykłymi problemami, stawali w obliczu dylematów nie z tego świata... Moja kuzynka Hanka musiała zostawić swoją córeczkę – niemowlę na ulicy po stronie aryjskiej. Ktoś z drugiej strony muru przekazał ją pod opiekę zakonnic. Dziś to niemowlę nazywa się Maja Fin-ger i jest artystką z cenzurem akademickim. Jeden z wielu niezwykłych losów...

17 kwietnia 1942 roku na Dzielnej 34 zaskoczyło nas kilku Niemców. Wpadli z listą poszukiwanych. Polowali wtedy na inteligencję żydowską. Strażnik przy bramie uruchomił dzwonek alarmowy. Natychmiast schowaliśmy się w przygotowanych wcześniej kryjówkach. W pokojach pozostali tylko ci, którzy mogli udowodnić, że są przesiedleńcami. Niemcy szukali Icchaka Cukiermana i Lonki Koziebrodzkiej. W naszej kryjówce na strychu przeżywałam chwile grozy. Nasi towarzysze przekonywali Niemców, że poszukiwanych nie ma w domu. I rzeczywiście tak było: w tym czasie Icchak, Cywia i Mor-

¹⁶ To zdanie wykrzykiwał biegający po ulicach Rubinsztajn, znany jako wartki getta.

dechaj Tenenbaum znajdowali się w innym, zakonspirowanym mieszkaniu. Tylko nieliczni wiedzieli o jego istnieniu. Lonka tego dnia znajdowała się w podróży kurierskiej. Rozczarowani Niemcy opuścili nasz dom. Odetchnęliśmy z ulgą. Po chwili usłyszeliśmy strzały. Okazało się, że Niemcy złapali naszego sąsiada z synem i rozstrzelali ich. Być może mieli rozkaz zabicia odpowiedniej liczby osób...

Następnego dnia rano, gdy tylko skończyła się godzina policyjna, pobiegłam zawiadomić Icchaka, że jest poszukiwany. Po drodze widziałam na ulicach getta wielu zabitych. Tej nocy zabili Niemcy 52 osoby spośród inteligencji i działaczy społecznych getta. Jednym z zabitych był Menachem Linder – mój nauczyciel z gimnazjum.

Moja Mama wspierała naszą działalność. Icchak Cukierman mówił o niej: „wielkość Mamy Folman polegała na tym, że znała ona całą naszą działalność, znała terminy naszych „kompletów”. Była idealistką i wierną sympatyczką Ruchu, która popierała swoje dzieci i pomagała nam, jak mogła.” Jej pomoc polegała między innymi na tym, że znajdujący się w naszym mieszkaniu telefon służył ludziom z Centrali Ruchu, a głównie Icchakowi i Cywii.

Icchak będąc w rozjazdach – a jako łącznik z polskim podziemiem jeździł cały czas – dzwonił do Mamy z prośbą o przywołanie o określonej godzinie Cywii do telefonu. Mama zawiadania miała Cywię i często czekała razem z nią na telefon Icchaka.

Telefon bardzo przydawał się w różnych trudnych chwilach. Na przykład wówczas, gdy wiosną 1940 roku, w czasie święta Paschy Icchak został wysłany do obozu pracy. Udało się ustalić, że Icchak znajduje się w Kampinosie, a później – przez telefon – prowadzono negocjacje w sprawie zwolnienia go z obozu. Icchak był w Kampinosie zaledwie parę dni, ale to co tam przeżył, tortury, którym był poddany jako posądzony o związki z „prowadzącymi nielegalną działalność” – stały się koszmarem prześladowującym go do ostatnich dni życia.

Gdy opowiadałam mu o moim pobycie w więzieniu i w obozie koncentracyjnym, on zawsze wracał do tego strasznego tygodnia, który spędził w Kampinosie.

czenia życiowego. Umiała się zawsze urządzać. Ona prawdopodobnie umiała ocenić moje wykształcenie, moje normy etyczne. Kilka razy uratowała mnie. Na imię miała Zosia.

Zachorowałam na tyfus plamisty, który był częsty w naszym baraku. Zostałam przeniesiona na rewir – barak chorych, pełniący rolę szpitala. Na każdej przyczy leżały po trzy chore. Kiedyś obudziłam się i zdałam sobie sprawę, że leżę z trupem.

Moja sąsiadka umarła we śnie.

Na sąsiedniej przyczy leżała łączniczka – Lonka Koziębrodzka. Znalam ją i słyszałam o niej bardzo dużo. Z mojej przyczy widziałam, jak powoli gaśnie. Nie zajmowano się nią zupełnie. Była obrzękła i nie mogła nic jeść. Prosiła, żeby jej zupę dać wano nynie. Byłam wdzięczna, ale serce pękało mi na widok jej męki. 18 marca 1943 roku skołała.

Odczuwam potrzebę opowiedzenia o niej i o jej działalności nieco szerzej. Według polskich papierów nazywała się Krystyna Kosowska, urodzona w Pruszkowie. Była członkinią organizacji „Freiheit”. Brat jej, Dawid, był jednym z przywódców Ruchu i przyjechał do Palestyny w czasie wojny poprzez Wilno i Związek Radziecki. Podczas okupacji niemieckiej stała się jedną z głównych łączniczek „Hechalucu” i „Droru” działających w okupowanej Polsce. Kilkakrotnie jeździła z Icchakiem Cukiermanem. Jej „dobry” wygląd, znajomość języków, zdolność improwizowania i inicjatywa pomagały jej w nawiązywaniu znajomości z Niemcami, Polakami, Ukraińcami. Jeździła w misjach po Generalnej Guberni, po terenach przyłączonych do Rzeszy i po Prusach Wschodnich. Przewoziła gazety, dokumenty, pieniądze. Przewoziła ważne dokumenty z Krakowa do Warszawy do Archiwum Ringelbluma.

W czerwcu 1942 roku Lonka została zatrzymana w Malkini i osadzona na Pawiaku, skąd udało jej się nawiązać kontakt z towarzyszami z Dzielnej 34. W listopadzie została wydana do Auschwitz. Umarła w wieku 26 lat. Icchak Cukierman, który widział ją w działaniu, pisze o niej w swojej książce z wielkim szacunkiem i uznaniem.

Doszedłam do bardzo trudnego momentu w moich wspomnieniach. Jeżeli go pominię, to nie będą one pełne. Z dru-

giej strony wiem, że nie potrafię podać dokładnie wszystkich wymaganych szczegółów i to nie tylko dlatego, że nie chcę naruszyć prawa do prywatności lub że boję się oskarżenia o zniesławienie. To należy do tych spraw, których człowiek nie może zapomnieć lub pogodzić się z nimi, mimo że zdarzyły się w tak niehumanicznych warunkach, w tych strasznych dniach, w których „ciemności pokryły ziemię”, jak nazwał swoją książkę Daniel Freiberg z Kibucu Bojowników Gett.

W moim zeznaniu w „Kartkach Świadków”, książce poświęconej relacjom 96 świadków Zagłady, członków kibucu Lohamei Haghetaot, opowiadałam:

„W tym czasie kiedy Lonka i ja leżałyśmy w rewirze, pracowała tam jako pielęgniarka dziewczyna z Ruchu, która teraz mieszka w Tel Awiwie. Jej mąż razem z moim mężem, Jeche-skiem, służył w Brygadzie Palestyńskiej.²⁴ Nasi ludzie w obozie odnieśli nie najlepsze wrażenie z jej zachowania. Opowiedano o niej, że przyjaźniła się z Niemcami. Zachowywała się nie według naszych norm. Kiedy spotkałam się z nią na rewirze, powiedziała mi: jeśli spotkamy się jeszcze kiedyś, nie będziesz mogła patrzeć mi w oczy. Nie pielęgnowała Lonki, za-brała mi moje najlepsze skórzane buty.”

Nie przywiązywałam do tego wydarzenia specjalnej wagi, nie szukałam jej po wojnie. Aż pewnego razu zobaczyłam ją na zdjęciu na wystawie w Lohamei Haghetaot. Zdenierwowa-na, zwróciłam się do osób odpowiedzialnych za wystawę o usunięcie tego zdjęcia. Po zbadaniu sprawy Cwi Szner – kierownik Domu – przyznał mi rację. Po paru latach dowiedziałam się, że Dom Bojowników Gett ma zamiar wydać jej wspomnienia. Zawrzałam. Udałam się do kierownictwa i wytłuma-czyłam im, że nie wolno tego robić. To jakby przypieczętowa-wać, akceptować w imieniu Domu Bojowników niegodne zachowanie członków Ruchu. W kierownictwie wybuchł mały skandal. Redaktor jej wspomnień uważał, że należy dać jej możliwość podania własnej wersji wydarzeń.

²⁴ Brygada Palestyńska – brygada złożona z Żydów, wchodząca w czasie II wojny światowej w skład armii brytyjskiej.

II/5

Rzeczywiście – w tej książce jest przedstawiona jej wersja wszystkiego co dotyczyło jej pracy jako pielęgniarki w rewirze, także o Łońce. „Łońka skonała w moich ramionach” – pisze w książce.

Muszę przyznać, że i ja ciągle rozmyślałam nad problemem, który fascynował tylu ludzi: jak może człowiek opowiadać, przedstawiać sytuacje zaistniałe w czasie wojny, sytuacje wręcz niemożliwe, stany, w których dylemat jest dramatyczny, sprawy, w których każde wyjście pozostaje straszną traumą. Kto takie sytuacje przeżywał, będzie czuł zawsze, że pozostała także na nim mała plamka, nawet jeśli postępował według norm przyjętych przez niego zgodnie z wychowaniem i światopoglądem. Wiem: nie wszystko zostało opowiedziane o zachowaniu ludzi, także Żydów, w tych sytuacjach usiłowałam zapomnieć, wymazać z pamięci pewne wydarzenia. I jaka byłaby w ogóle korzyść z tego, żeby wszystko, absolutnie wszystko, zostało opowiedziane i wydane drukiem? Sytuacje, w jakie zostaliśmy wciągnięci w czasie wojny, były czasami tak straszne, że nie mogły podlegać osądowi. Sprawa z tą koleżanką obozową, to nie tylko moje słowa przeciw jej słowom. Ja byłam głęboko przekonana, że moje stanowisko jest zgodne z moim światopoglądem, z wartościami naszego Ruchu, podczas gdy ona była przekonana, że w jej zachowaniu nie było nic niegodnego, że robiła dla chorych – a dla Łońki specjalnie – wszystko co mogła w tych strasznych warunkach.

Teraz – z perspektywy czasu – chcę powiedzieć, że moja ocena nie ma cech osądzenia winy w zachowaniu młodej Żydówki, ale że jest to poruszenie pewnego bardziej ogólnego problemu.

A jednak wątpię, czy potrafię w innym świetle spojrzeć na to wydarzenie i przenieść je w ocenę z poziomu osobistego do poziomu abstrakcyjnego, filozoficznego. Jednym z problemów ludzi, którzy byli w obozach koncentracyjnych było to, w jaki sposób zapamiętali to, co przeżyli.

Z mojego pobytu w Birkenau pamiętam wydarzenie, które odcisnęło mi się w pamięci. Oto co napisałam w 1946 roku:

W 1939 wzięła się do ręki młodzieżowej organizacji, Po wybuchu wojny została awansowana podczas przekraczania granicy ukraińskiej między skupiskami niemieckimi i sowieckimi - do druzki arcybiskupa - gładzi została... Wkrótce została kierowniczką w kuchen H. Halata i Dora, wyjechała do...

VI

Be punkcie kontroli

Bella... została powołana do... granicy między... guberni torońskiej... podziemia... 18 marca 1943... (Bella, która prowadziła...)

III

Była przeciwna... 17 IV 1942... do tej chwili, ale była w podwozi... Hanna Dulce

W w Grodzku, wsiach i Białymostku

V została jako Bronisława Limnowska, kierowała Dora w g. 2 g. 4. 1. 1945

zespół kulinarski Kozłobrodzka, Piłkarski i Schemidlowa

...jednym z najlepszych kucharzy... w czasie dnia... w kuchni Zmieszkał... w kuchni... a fabryka Rarskiej

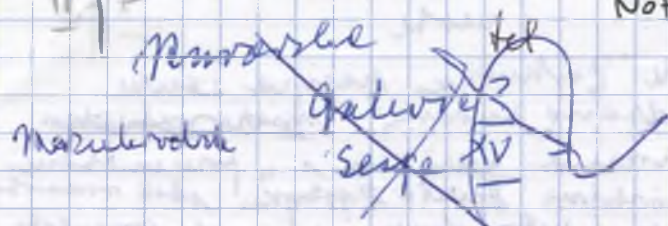
Wkrótce została... a fabryka Rarskiej

co powołano ją na... podziemia

ojciec Brat

11/2

Notatki F2

- Rozmowa z Teresą Schmidtmann i Formą
 Protokół było pełny z pierwszym
 informacjami o naszym określonym
 systemie kulturalnym

W styczniu 1943 wyjechał z nami do
 Warszawy

- W 1939 uciekając z lotu ^{można dostrzec} ~~francuski~~
 wyjechał ~~z Warszawy~~
 do wsi, kiedy próbował przejść
 nieznany system i kiedy stał się
 niewidoczny i kiedy został zamordowany
 ale dzięki ^{niektórym} dobremu argumentowi ^{niektórym} ~~niektórym~~
 muzeum - ^{niektórym} ~~niektórym~~ ^{niektórym} ~~niektórym~~
 Ints i Dross i jechał do szpitala
 getta. W czerwcu 1942 został przenie-
 siony do wsi z Białą Cerkwią w
 której przeżył ^{niektórym} ~~niektórym~~ ^{niektórym} ~~niektórym~~
 Białostkę i 99 - a przenieśli go ^{niektórym} ~~niektórym~~
 razem i przez podziemie z getta warszawskiego
 zostali wywiezieni do Auschwitzu i tam ^{niektórym} ~~niektórym~~
 zapisał się na listach i zmarł 18 marca 1943

Verst

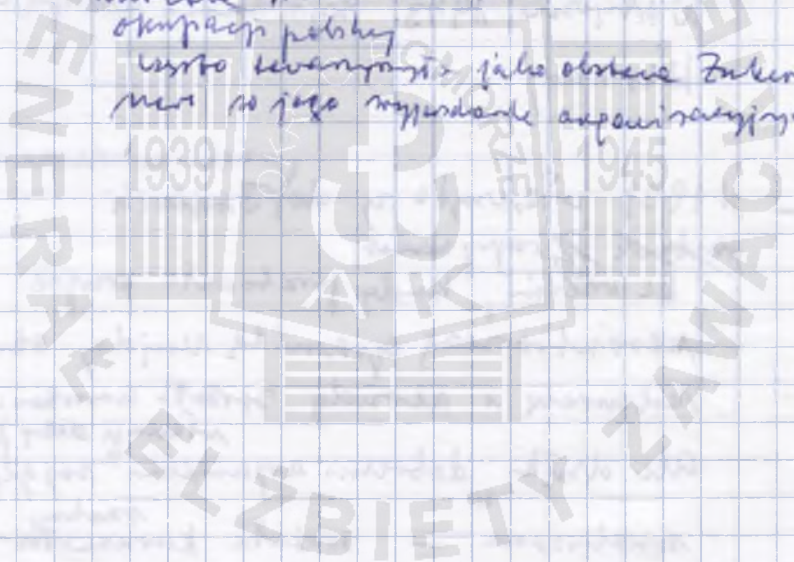
23. 04. 1945

veste

11/8

Puhuti Zuhkome Maszre Lauke
 "wodzanie kurwey". ~~Masa~~ ~~z~~
 bochazana wazykum i w przysaidom
 arjainewim duceta ~~z~~ ~~z~~ abek wodawoy
 jidisi i kutyjokup - mimumu angulre
 formum biakomki i maktomki -
 to mabwito py wykanywaru kury
 kudy wozawoy. ni getawani wawapke
 Lauke jupka ektyoni

rjowite rjowite in Awble Zuhkome i Drow
 Lurbukin wozogytawose cutkewstjfo wozow
 mie rj do rjowoy - i rjow rjow rjow
 kurwey mudek Kettakutaw i Drow
 okupacy polskoy
 uszto kewanymy i juko obkawe Zuhkome
 met no jago wozowawde awpawisawjyde

Kartka z innej publikacji: 11/3
Mosty - Łódź

Koniecznikowa Lea ps Lonka, ur. 1917
w Pruszkowie stud. romanistyki (?)
Ct. org. Hechaluc i Dtor,
Dykt. wygłos i wojownic. jęz. obcych
władz, jej podwórki po gh, Netherlands
i Ostland.
Arrest. w Natzim w IV 1942, osadzone
w Pawiaku i H. XI 1942 wymierzona
karota do Ośw. gdzie umiera na
dyfus 18. III 1943 (Zodo)

→ Ocalone z wiedeńskiego getta.
Archim. Ringelblum.
Mur. Z JH w Poles. Wzr., 15. IV - 30. V '43

11/10

Kozibrodzka
Lonka
-Leah

Schmielewman Teme

KOZIBRODZKA Lee

11/11

203

Kozibrodzka Lonka-1 F

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=3&itemfilename=0000030245&back=dbsearch%2Easp%3F>

Item Information From Ghetto Fighters' House Archive

Department Photo Collection

Catalog Number 1289

Inventory Description Leah - Lonka Kozibrodzka, member of the Dror youth movement and the Jewish Fighting Organization in Poland.

Leah - Lonka Kozibrodzka, member of the Dror youth movement and the Jewish Fighting Organization in Poland. Her name in the underground was "Krystina."

Note:

Extended Description Lonka Kozibrodzka was born in Pruszkow in 1916. In 1939 she joined the Freiheit youth movement. At the outbreak of WWII she was arrested while trying to cross the newly - established border with the Soviet zone but was let go thanks to her "Aryan" appearance. She soon became a courier for the He - Chaluts and Dror movements and went to various ghettos.

In June 1942 she and Bella Chazan were arrested in Malkinia Gorna while trying to cross from the Bialystok area to the Generalgouvernement while in possession of four handguns and an underground newspaper from the Warsaw ghetto. The two women were sent to Auschwitz. Lonka Kozibrodzka fell ill there of typhus and died on March 18, 1943. She was buried as a Christian.

See:

11/12

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=0&itemfilename=0000029928&back=dbsearch%2Easp%3F>

Item Information From Ghetto Fighters' House Archive

Department

Photo Collection

Catalog Number

970

Inventory Description

Three couriers of the Dror movement in Poland.

Three couriers of the Dror movement in Poland. In the photo: Tema Schneiderman (left), Lonka Kozibrodska (right) and Bella Chazan - Ya'ari. The three were photographed at the end of 1942 before they left Bialystok on a mission.

Notes:

- 1) Leah - Lonka Kozibrodska: see Photo No. 1289.
- 2) Bella Chazan - Ya'ari was known as Bronislawa Limnowska, born in Rozhishche (Rozyszcze). Bella was a courier for Dror in the Vilnius (Vilna) ghetto and also worked as a nurse. She was sent by the movement to the Grodno ghetto and made the first contact with that ghetto. Another time she was sent on a mission with Lonka (see above) from Warsaw to the ghettos in Grodno, Vilna and Bialystok. In June 1942, she and Lonka were arrested and sent to Auschwitz. Bella survived.
- 3) Tema Schneiderman: see Photo No. 5874.

Extended Description

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=0&itemfilename=0000029928&back=dbsearch%2Easp%3F>

Item Information From Ghetto Fighters' House Archive

Photo Collection

Department

Catalog Number 970

Inventory Description

Three couriers of the Dror movement in Poland.

Three couriers of the Dror movement in Poland. In the photo: Tema Schneiderman (left), Lonka Kozibrodska (right) and Bella Chazan - Ya'ari. The three were photographed at the end of 1942 before they left Bialystok on a mission.

Notes:

1) Leah - Lonka Kozibrodska: see Photo No. 1289.

2) Bella Chazan - Ya'ari was known as Bronislawa Limnowska, born in Rozhishche (Rozyszcze). Bella

Extended Description

was a courier for Dror in the Vilnius (Vilna) ghetto and also worked as a nurse. She was sent by the movement to the Grodno ghetto and made the first contact with that ghetto. Another time she was sent on a mission with Lonka (see above) from Warsaw to the ghettos in Grodno, Vilna and Bialystok. In June 1942, she and Lonka were arrested and sent to Auschwitz. Bella survived.

3) Tema Schneiderman: see Photo No. 5874.

Keywords

Bialystok
Kozibrodska Leah - Lonka
Youth Movements

Chazan - Ya'ari Bronia - Bella
Poland

Kozibrodzka

11/14

Kozibrodzka Lonka-1 F

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=3&itemfilename=0000030245&back=dbsearch&2Easp&3F>

Item Information From Ghetto Fighters' House Archive

Photo Collection

Department

Catalog Number

1289

Inventory Description

Leah - Lonka Kozibrodzka, member of the Dror youth movement and the Jewish Fighting Organization in Poland.

Leah - Lonka Kozibrodzka, member of the Dror youth movement and the Jewish Fighting Organization in Poland. Her name in the underground was "Krystina."

Note:

Extended Description

Lonka Kozibrodzka was born in Pruszkow in 1916. In 1939 she joined the Freiheit youth movement. At the outbreak of WWII she was arrested while trying to cross the newly - established border with the Soviet zone but was let go thanks to her "Aryan" appearance. She soon became a courier for the He - Chaluts and Dror movements and went to various ghettos.

In June 1942 she and Bella Chazan were arrested in Malkinia Gorna while trying to cross from the Bialystok area to the Generalgouvernement while in possession of four handguns and an underground newspaper from the Warsaw ghetto. The two women were sent to Auschwitz. Lonka Kozibrodzka fell ill there of typhus and died on March 18, 1943. She was buried as a Christian.

See:

1) Zuckerman, Yitzhak "Antek", "A Surplus of Memory: Chronicle of the Warsaw Ghetto Uprising",

Berkeley: University of California Press, 1993.
2) Lubetkin, Zivia, "In the Days of Destruction and Revolt", Israel: Beit Lohamei Haghetaot, 1981.

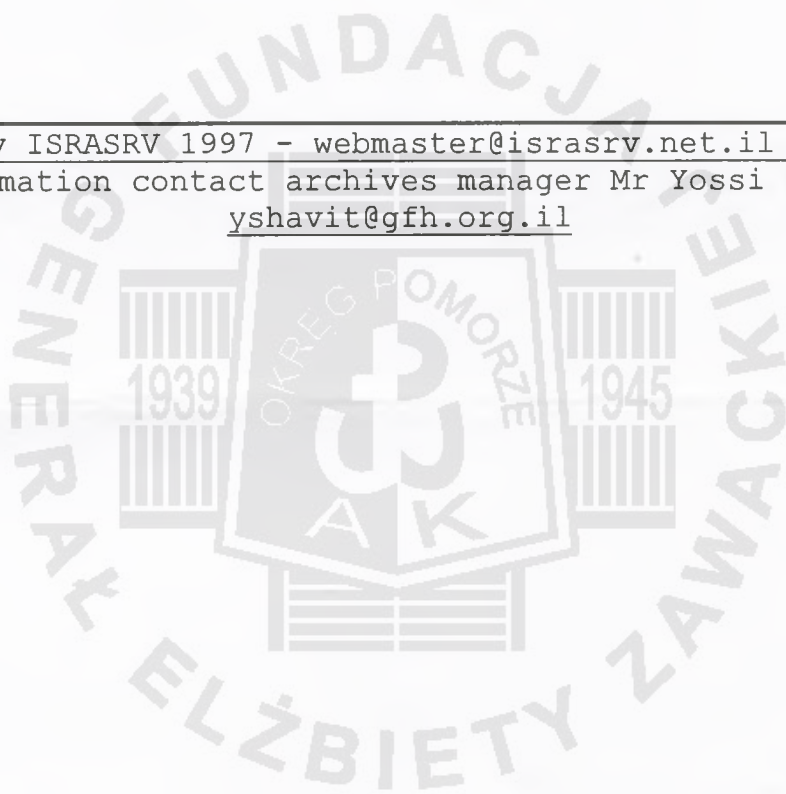
Couriers
Kozibrodska Leah - Lonka
Warsaw

Dror - Youth Movement
Poland
Youth Movements

Keywords

Ghetto
Underground, Jewish

Created by ISRASRV 1997 - webmaster@israsrv.net.il - For more information contact archives manager Mr Yossi Shavit yshavit@gfh.org.il

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=0&itemfilename=0000028661&back=dbsearch%2Easp%3F>

Department Photo Collection -Youth Movements

Catalog Number 911

Inventory Description A summer camp of Freiheit youth movement in Ciechocinek.

Extended Description A summer camp of Freiheit youth movement in Ciechocinek. Among the participants: Leah - Lonka Kozibrodzka. Photographed in 1938.

Keywords	Ciechocinek	Kozibrodzka Leah - Lonka
	Freiheit - Youth Movement	Poland
	Jewish World until WWII	Youth Movements

Photo Collection - Youth Movements

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=4&itemfilename=0000035084&back=dbsearch%2Easp%3F>

Item Information From Ghetto Fighters' House Archive

Department

Catalog Number 5874

Inventory Description **Tema Schneiderman, courier of the Dror youth movement and a member of the Jewish underground in the Bialystok ghetto.**

Extended Description **Tema Schneiderman, courier of the Dror youth movement and a member of the Jewish underground in the Bialystok ghetto.**

Note:

Tema Schneiderman was born in Warsaw in 1917. Upon the outbreak of WWII, she moved to Kovel, then went to the He - Chaluts movement center in Vilnius (Vilna), together with Mordechai Tenenbaum. In Vilnius she began her activities in the Jewish underground and became a courier for the Dror movement in Lithuania and Poland. With the entry of the Germans into Vilnius, she remained there with forged documents, as instructed by the movement. Her "Aryan" appearance and command of the Polish language enabled here to work as a liaison, together with Frumka Plotnicka and Lonka Kozibrodska. Schneiderman was among the first to spread the news of the mass extermination of Vilnius Jewry.

In January 1943, she was sent by Tenenbaum on a mission to Warsaw, taking with her a large sum of money entrusted to her by Efraim Barasz, head of

the Judenrat in the Bialystok ghetto, who was opposed to armed resistance. Schneiderman carried out some twenty courier missions between Bialystok and Warsaw. On January 17, 1943, she entered the Warsaw ghetto where, the next day -- during the Second Aktion (mass roundup for deportation) -- she and other young women were arrested and deported to the Treblinka extermination camp. She perished there.

Keywords

Bialystok	Poland	Youth Movements
Couriers	Schneiderman Tema	
Dror - Youth Movement	Underground, Jewish	
Ghetto	Vilnius (Vilna)	

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=0&itemfilename=0000028661&back=dbsearch%2Easp%3F>

Photo Collection -Youth Movements

Department

Catalog

911

Number

Inventory

A summer camp of Freiheit youth movement in Ciechocinek.

Description

Extended

Description

A summer camp of Freiheit youth movement in Ciechocinek. Among the participants: Leah - Lonka Kozibrodzka. Photographed in 1938.

Ciechocinek

Kozibrodzka Leah - Lonka

Freiheit - Youth Movement

Poland

Keywords

Jewish World until WWII

Youth Movements

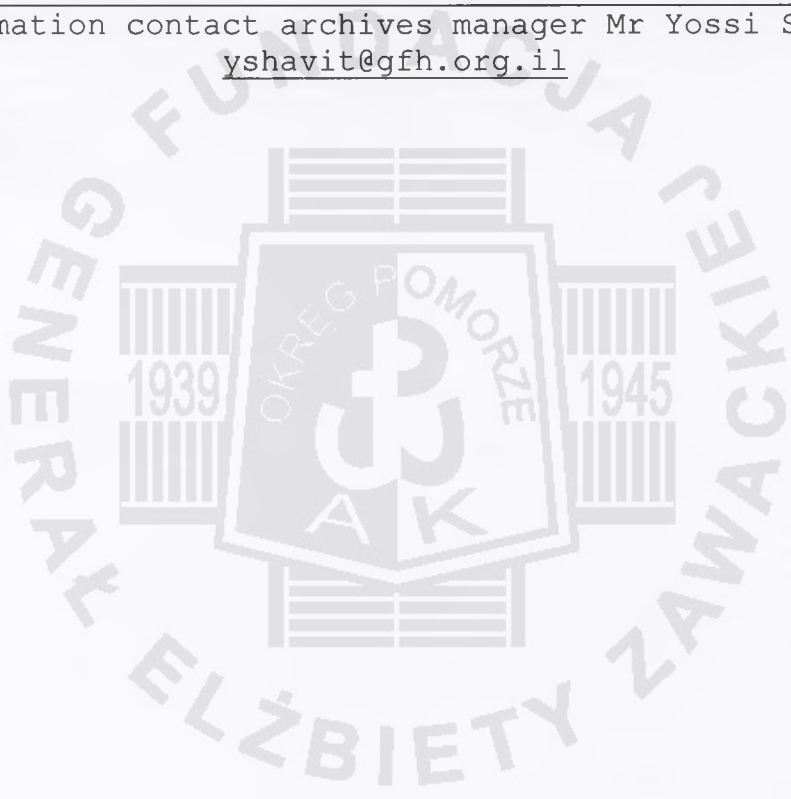
Created by ISRASRV 1997 - webmaster@israsrv.net.il - For more information contact archives manager Mr Yossi Shavit yshavit@gfh.org.il

- 1) Zuckerman, Yitzhak "Antek", "A Surplus of Memory: Chronicle of the Warsaw Ghetto Uprising", Berkeley: University of California Press, 1993.
- 2) Lubetkin, Zivia, "In the Days of Destruction and Revolt", Israel: Beit Lohamei Haghetaot, 1981.

Keywords

Couriers	Kozibrodska Leah - Lonka	Warsaw
Dror - Youth Movement	Poland	Youth Movements
Ghetto	Underground, Jewish	

Created by ISRASRV 1997 - webmaster@israsrv.net.il - For more information contact archives manager Mr Yossi Shavit yshavit@gfh.org.il

<http://www.gfh.org.il/gfhview/PrintItem.asp?pos=3&itemfilename>

strona 124
11/21

Leah - Lonka Kozibrodzka, member of the Dror youth movement and the Jewish Fighting Organization in Poland. Her name in the underground was "Krystina."

Note:

Lonka Kozibrodzka was born in Pruszkow in 1916. In 1939 she joined the Freiheit youth movement. At the outbreak of WWII she was arrested while trying to cross the newly - established border with the Soviet zone but was let go thanks to her "Aryan" appearance. She soon became a courier for the He - Chaluts and Dror movements and went to various ghettos.

In June 1942 she and Bella Chazan were arrested in Malkinia Gorna while trying to cross from the Bialystok area to the Generalgouvernement while in possession of four handguns and an underground newspaper from the Warsaw ghetto. The two women were sent to Auschwitz. **Lonka Kozibrodzka** fell ill there of typhus and died on March 18, 1943. She was buried as a Christian.

See:

- 1) Zuckerman, Yitzhak "Antek", "A Surplus of Memory: Chronicle of the Warsaw Ghetto Uprising", Berkeley: University of California Press, 1993.
- 2) Lubetkin, Zivia, "In the Days of Destruction and Revolt", Israel: Beit Lohamei Haghetaot, 1981.

Tema Schneiderman, courier of the Dror youth movement and a member of the Jewish underground in the Bialystok ghetto. ✓

Note:

Tema Schneiderman was born in Warsaw in 1917. Upon the outbreak of WWII, she moved to Kovel, then went to the He - Chaluts movement center in Vilnius (Vilna), together with Mordechai Tenenbaum. In Vilnius she began her activities in the Jewish underground and became a courier for the Dror movement in Lithuania and Poland. With the entry of the Germans into Vilnius, she remained there with forged documents, as instructed by the movement. Her "Aryan" appearance and command of the Polish language enabled her to work as a liaison, together with Frumka Plotnicka and **Lonka Kozibrodzka**. Schneiderman was among the first to spread the news of the mass extermination of Vilnius Jewry.

In January 1943, she was sent by Tenenbaum on a mission to Warsaw, taking with her a large sum of money entrusted to her by Efraim Barasz, head of the Judenrat in the Bialystok ghetto, who was opposed to armed resistance. Schneiderman carried out some twenty courier missions between Bialystok and Warsaw. On January 17, 1943, she entered the Warsaw ghetto where, the next day -- during the Second Aktion (mass roundup for deportation) -- she and other young women were arrested and deported to the Treblinka extermination camp. She perished there.

http://216.239.35.120/translate_c?

[hl=de&u=http://www.interlog.com/~mighty/essays/courier5.htm&prev=/search%3Fq%3DKozibrodka%2BLonka%26hl%3Dde%26lr%3D%26ie%3DUTF-8%26oe%3DUTF-8%26sa%3DG](http://www.interlog.com/~mighty/essays/courier5.htm&prev=/search%3Fq%3DKozibrodka%2BLonka%26hl%3Dde%26lr%3D%26ie%3DUTF-8%26oe%3DUTF-8%26sa%3DG)

Auszug

Diese These ist eine Studie der Taten des Widerstandes durch die Fraueilboten der jüdischen Kämpferorganisation in Polen während des Holocaust. Es chronicles die Wurzeln der Eilboten in den jüdischen Jugendorganisationen vor dem Krieg und dann ihre Vollendungen im jüdischen Untergrund während der deutschen Besetzung. Die Eilboten waren zum Erfolg der jüdischen Kämpferorganisation wesentlich, die Niederlassungen in Polen hatte. Weitgehend reisend, waren die Eilboten geschmuggelten Dokumente, das Geld und die Gewehren und Augenzeugen zu den Verflüssigungen von Vermögenswerten der jüdischen Gemeinschaften. Der Inhalt dieser Studie wurde hauptsächlich von den Abhandlungen der Eilboten und auch von einer Vielzahl anderer Sekundärquellen gezeichnet.

Gary Glassman unterrichtet Weltgeschichte und Studien der Frauen an der High School der Südgabel in Miranda, Kalifornien. Er hat ein MA in der Geschichte von der Kalifornienlandesuniversität an den Hügeln Dominguez und ist ein Doktoranwärter in der Ausbildung.

Dieser Artikel wird hier mit der Erlaubnis des Autors neugedruckt.

©Copyright Judy Cohen, 2002.

Alle Rechte vorbehalten.

Eilbote Profile

Unsere Bewegung war groß und stark und es war schön, gleichmäßig in seiner Niederlage. Sie müssen können leben und mehr als das, wie man stirbt. Wir wussten, daß durch unseren Tod alles nicht beendet haben würde, dieser unser Tod würden werden ein Symbol, nach dem ein Erzeugung erzo-gen würde. Und ich möchte Ihnen erklären, daß dieses... die Heroes der Leute nicht notwendigerweise seine anerkannten politischen Führer sind. Die zutreffenden Heroes einer Nation sind die kleinen Leute, leise, unbekannt.

Chaika Grossman

Lonka Kozibrodka und warum Frauen die Eilboten waren

Die Einsparung einer einzelnen Seele IST die Gefahr irgendetwas eigenen Lebens wert.

Lonka Kozibrodka

Antek Zuckerman rief **Lonka Kozibrodka** "einen geborenen Eilboten." an, Sie hatte Anmut, Eigenschaften Aryan und wie die meisten Eilboten, war mehrsprachig. Speichopoliermittel, -deutscher, -englisch, -franzosen, -Byelorussion und -ukrainisches **Lonka** mit ihrem gebürtigen Yiddish und Hebräer gehen. Dieses half ihren outwitgegnern: die Deutschen, die Polen und das Ukrainians. Vera Laska schrieb von **Lonka** in Stimmen der Deutung: "die Muttersprache anstatt eines Betriebes zu sprechen bedeutete immer eine mehrfache Versicherung für eine erfolgreiche Mission.",⁴¹

Als das ghettoization der Juden in Warschau anfang, ging **Lonka**, das in der Jugendorganisation Ha-Shomer Ha-Tza'ir aktiv gewesen war, zu Antek Zuckerman und Zivia Lubetkin. "ich bin bereit, alles zu tun und alles, um das die Bewegung von mir bitten kann,"⁴² erklärte sie ihnen. Infolgedessen wurde **Lonka** einer der Haupteilboten der Bewegungen HeHalutz und Dror in besetztem Polen. Sie begleitete häufig Zuckerman auf seinen Reisen von Warschau, um Kontakte mit anderen Jugendorganisationen herzustellen und zu erneuern.

In einem Überschuß des Gedächtnisses legte Zuckerman einen Grund dar, warum Frauen besser als die jüdischen Männer zum Sein Eilboten entsprochen wurden:

Anders als a circumcised jüdischen Mann, eine Überprüfung durch einen deutschen Soldaten konnte nicht die jüdische Identität einer jungen Frau aufdecken. Als Mann wenn sie mißtrauisch erhielten, sollte alles, das sie tun mußten, meine Hosen herunterziehen, um zu prüfen, daß ich war ' Yitzhak, Sohn von Abraham.', Das war, warum die Mädchen eine zentrale Rolle im Beibehaltenkontakt zwischen den Teilen des jüdischen Organismus spielten, der in so viele Zellen aufgespaltet wurde.⁴³

Havka Folman hallte Gesichtspunkt Zuckermans wider und addierte zwei andere wesentliche Gründe, warum Frauen Eilboten wurden:

Es war wahrscheinlicher, daß Frauen nicht in die Hände der Deutschen fallen würden, da Frauen weniger von der ungültigen Miteinbeziehung vermutet werden. Jedoch ist der offensichtlichste Grund, daß es schwieriger war, eine Frau als seiend zu kennzeichnen jüdisch. In jedem Fall, als ein Mann vom Sein jüdisch vermutet wurde, wurde er, unter Drohung erklärt, um seine Hose zu senken, die auf einer allgemeinen Straße gleichmäßig ist. Wenn er circumcised, er wurde geschossen sofort war.

Frauen wurden für die Anweisungen gewählt, die bekannt, um Stärke des Geistes und der Loyalität zur Bewegung zu haben. In fast allen Fällen waren sie weibliche Mitglieder, jede Funktion in ihrer bestimmten Bewegung.⁴⁴

Frauen konnten in anderen Weisen weniger identifizierbar sein. Viele jüdische Frauen wie **Lonka** "schaute" Aryan, aber auch färbten ihr Haar, trugen Verfassung und "Poliermittel" Kleidung. Ihr ausgezeichnete Befehl der polnischen Sprache half, ihnen beträchtliche Anonymität außerhalb der Gettos zu geben.

Polnischer Widerstandsführer Jan. Karski zitierte andere Gründe, warum Frauen Eilboten wurden. Zu Karski wurden Frauen besser als Männer für Spionage entsprochen: "sie waren schneller, die Gefahr wahrzunehmen, optimistischer

vom Resultat, und konnten weniger auffallend sich bilden; sie waren vorsichtiger und diskret, hatten gesunden Menschenverstand und waren weniger geneigt zum riskanten Tauschen.",⁴⁵

Karski sortierte für Lob die "Verbindungsfrauen" aus deren Los das härteste war, dennoch deren Beiträge wenig belohnt wurden: "sie waren herausgestellt als die Organisatoren, die Planer oder die Vollstrecker; sie trugen häufig Beschuldigenmaterialien der anti-Naziliteratur für distribution."⁴⁶ Eins von Eilboten Karskis besuchten 240 Plätze eine Woche. Frauen hatten einen anderen Vorteil in ihren unterirdischen Tätigkeiten. Vera Laska schrieb: "es war zum Vorteil der Frauen, die die meisten ihren Gegnern männlich waren und Frauen weniger von den ungültigen Tätigkeiten von ihnen-d altes männliches Unterschätzung der Energie ein woman."⁴⁷ der deutschen Soldaten, Offiziere vermutet wurden und Bahnarbeiter, die nie wußten, sie Schmuggelware, als sie ihr Gepäck transportierten, geholfenes **Lonka** trugen. Sie kam häufig in einer Stadt oder in einer Stadt an, welche die Anzeige tragen, um, manchmal am Tag zu organisieren und zu widerstehen, daß die Juden verbannt wurden, und Gemeinschaften liquidierten. Als Zwangsverschickungen zu den Todeslagern in einem Bereich durchgeführt wurden, blieb Lonka in den Rettungstätigkeiten aktiv und holte Unterstützung zu denen beim Verstecken. Sie brachte wichtige Papiere von Krakau nach Warschau für Archiv Oneg Shabbat Emmanuel Ringleblums, das die Politik Nazi der Ausrottung im Warschaugetto und -polen dokumentierte. Eilboten wie Lonka stellten die Unterlagen und den Beweis der machinations Holocaust als Augenzeugen zur Verfügung, verhältnismäßig sicher in ihren Verkleidungen Aryan.

Die Eilboten wurden für ihre Hingabe zur Bewegung, den Inhalt ihres Buchstabens und ihre Führungsqualitäten gewählt. Zivia Lubetkin schrieb dieses vignette von **Lonka** in das Warschaugetto:

Alle unsere Frauverbindungen waren wie Lonka..., Ihre Ankunft in den ghettos war ein Feiertag für die Mitglieder der Bewegung. Sie umgaben sie im Awe und sie erklärte ihnen über die jüdische Jugend, die abgeneigt ist, das humiliation anzunehmen, das nach ihnen auferlegt wurde; Jüdische Jugend, die von einem besseren Leben träumte oder sogar eines vortrefflicheren Todes.⁴⁸

Lonka und Antek Zuckerman hatten viele Erfahrungen, in denen sie Zuckerman mit emotionaler Unterstützung versah, eine Funktion, die viele Eilboten erfüllten. "in den härtesten Zeiten, als ich am Rande der Verrücktheit war, würde ich um Lonka,"⁴⁹ schrieb Zuckerman ersuchen.

Im Juni von **Lonka** 1942 wurde von den Deutschen an einem Prüfpunkt beim Reisen von Bialystock in den Allgemein-Regierungssektor begriffen. Sie wurde zum Gefängnis Pawiak in Warschau geholt und transportiert dann zu Auschwitz, in dem sie am Flecktyphus und am Hunger starb.

In einer tragischen Torsion des Schicksals, wurden zwei Eilboten, **Lonka** und Havka Folman, in das "Revier," das Krankenhaus in Auschwitz gelegt. Da Folman in ihre Abhandlung schrieb, sind sie noch mit mir :

Ich wurde mit Flecktyphus krank. Dieses war in unseren Kasernen allgemein. Drei Mädchen gelegt in die gleiche Koje. Sobald ich aufwachte und ich entdeckte, daß ich mit einer toten Frau schlief; sie war in ihrem Schlaf gestorben. Ich entdeckte, daß nahe meinem Bett den Eilboten **Lonka Kozibrodska** legen Sie, den ich kannte und dem ich sogar mehr gehört hatte. Von meinem Bett konnte ich ihr Sterben sehen. Sie war fast völlig unbeaufsichtigt. Sie wurde bloated. Sie konnte nicht essen und fragte, daß sie mir ihre Suppe geben. Ich war dankbar, aber mein Herz brach, um Suffering **Lonkas** zu sehen. An März 18, 1943 überschritt sie weg. **Lonka** war 26.⁵⁰

©Copyright Judy Cohen, 2002.

Alle Rechte vorbehalten.

Endnotes

1 Yitzak Arad, Yisrael Gutman, Abraham Margaliot, Dokumente auf dem Holocaust (Jerusalem: Yad Vashem, 1981) 239.

2 Havka Folman-Raban, Sind Sie Noch Mit Mir (M.P. Western Galilee: Museum Des GettocKämpfers, 2001) 85.

3 Folman-Raban 99-100.

4 Dalia Ofer und Lenore J. Weitzman, Frauen im Holocaust (New-Haven: PRESSE Yale Hochschul, 1998) 32.

5 Parteigänger dir Vilna. Josh Waletsky, dokumentarisch, Ciesla Foundation, 1986.

6 Waletsky.

7 Chaika Grossman, Die Unterirdische Armee (Neues York: Bibliothek Holocaust, 1987) 20.

8 Folman-Raban 51.

9 Folman-Raban 61-2.

10 Israel Gutman, Widerstand: Der WarschaucGettocAufstieg (Boston: Houghton Mifflin, 1994) 126.

11 Grossman 80.

12 Ofer 48.

13 Folman-Raban 46.

14 Carol Rittner und John K. Roth, unterschiedliche Stimmen: Frauen und das Holocaust (neues York: ParagoncHaus, 1993) 373.

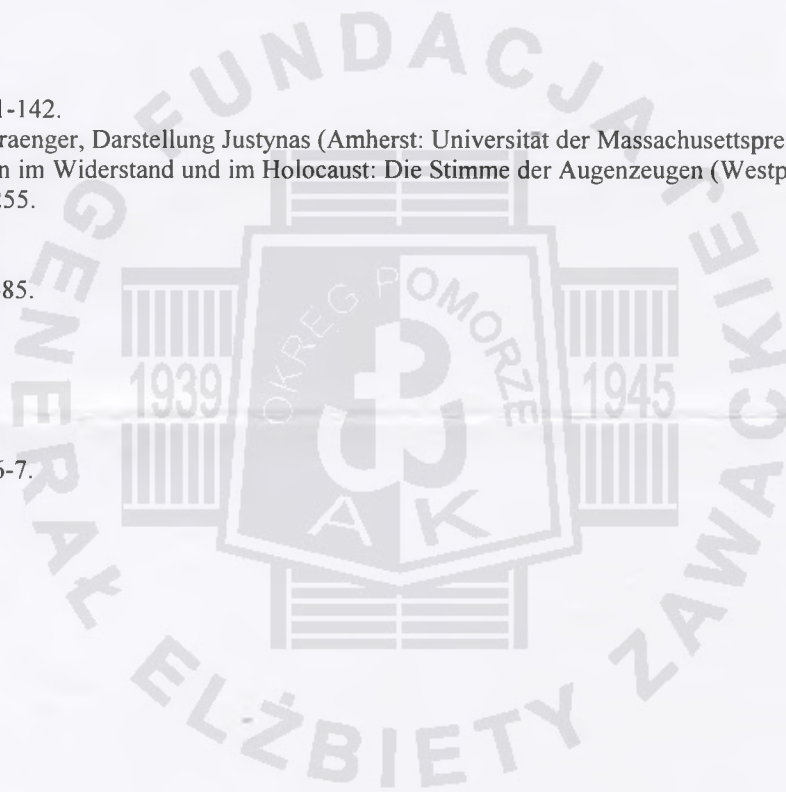
15 Folman-Raban 67.

16 Zivia Lubetkin, an den Tagen der Zerstörung und des Aufruhrs (Israel: Das Haus Des GettocKämpfers, 1981) 74.

17 Vladka Meed, auf beiden Seiten der Wand (Washington: Bibliothek Holocaust, 1993) 99.

18 Adina Blady Szwajger, Erinnere Mich Ich An Nichts Mehr (Neues York: Bücher Pantheon, 1990) 76.

- 19 Folman-Raban 64.
 20 Dalia Ofer, "Frauen im jüdischen Widerstand zur Besetzung Nazi.",
<http://www.interlog.com/~mighty/essays/ofer3.html>.
 21 Grossman 21.
 22 Szwajger 122.
 23 Lubetkin 73.
 24 Meed 194.
 25 Folman 86-87.
 26 Grossman 210.
 27 Lubetkin 80.
 28 Szwajger 81.
 29 Grossman 106.
 30 Grossman 109.
 31 Grossman 74.
 32 Folman-Raban 86-87.
 33 Antek Zuckerman, ein Überschuß des Gedächtnisses: Chronicle des Warschaugettoaufstiegs (Berkeley: Universität der Kalifornienpresse, 1993) 46.
 34 Zuckerman 48.
 35 Meed 188.
 6 Szwajger 111.
 37 Grossman 46.
 38 Grossman 120.
 39 Folman-Raban 141-142.
 40 Gusta Davidson Draenger, Darstellung Justynas (Amherst: Universität der Massachusettspresse, 1996) 11.
 41 Vera Laska, Frauen im Widerstand und im Holocaust: Die Stimme der Augenzeugen (Westport, Anchl.: WaldcPresse, 1983) 255.
 42 Lubetkin 76.
 43 Zuckerman 107.
 44 Folman-Raban 84-85.
 45 Vera Laska 255.
 46 Vera Laska 255.
 47 Laska 251.
 48 Lubetkin 78.
 49 Zuckerman 109.
 50 Folman-Raban 156-7.

Prekieret Ryszard
Kunneum ?

(31 strom)

1.11/25

Kozibrodzka 11
Pfebnick 16

**DIE EILBOTEN VOM JÜDISCHEN
UNTERGRUND IN POLEN
WÄHREND DES HOLOCAUST
durch GARY SCOTT GLASSMAN**

Auszug | Hintergrund | Die Eilboten | Das Schicksal der jüdischen Frauen in besetztem Polen | Leben eine doppelte Identität in den Perilous Zeiten | EilbotecProfile: Lonka Kozibrodzka und warum Frauen die Eilboten waren | Havka Folman | "Die Mameh Frumka Plotnicka... " | Sima | Gusta Davidson Draenger | Mala Zimetbaum | Die Zerstörung von Crematorium Nr. vier | Was Unterstützte Sie? | Zusammenfassung | Endnotes | Bibliographie

Auszug

Diese These ist eine Studie der Taten des Widerstandes durch die Fraueilboten der jüdischen Kämpferorganisation in Polen während des Holocaust. Es chronicles die Wurzeln der Eilboten in den jüdischen Jugendorganisationen vor dem Krieg und dann ihre Vollendungen im jüdischen Untergrund während der deutschen Besetzung. Die Eilboten waren zum Erfolg der jüdischen Kämpferorganisation wesentlich, die Niederlassungen in Polen hatte. Weitgehend reisend, waren die Eilboten geschmuggelten Dokumente, das Geld und die Gewehren und Augenzeugen zu den Verflüssigungen von Vermögenswerten der jüdischen Gemeinschaften. Der Inhalt dieser Studie wurde hauptsächlich von den Abhandlungen der Eilboten und auch von einer Vielzahl anderer Sekundärquellen gezeichnet.

Gary Glassman unterrichtet Weltgeschichte und Studien der Frauen an der High School der Südgabel in Miranda, Kalifornien. Er hat ein MA in der Geschichte von der Kalifornienlandesuniversität an den Hügeln Dominguez und ist ein Doktoranwärter in der Ausbildung.

Dieser Artikel wird hier mit der Erlaubnis des Autors neugedruckt.

1. Hintergrund

Der Blitzkrieg Nazi überlief die westliche Hälfte von Polen im September von 1939 und stellte die Allgemein-Regierungsregion der deutschen Jurisdiktion her. Zwei Jahre später drangen die

J 3519/H4K 215 supl.

1. N ⁺ Kozibrodka

2. l., ps. Lomia (Leah - don Kie) ps. Myszyna

3. ur. 1916 w Prunkowie tyfus 1943 jako chorująca Osirec.com

4. st.

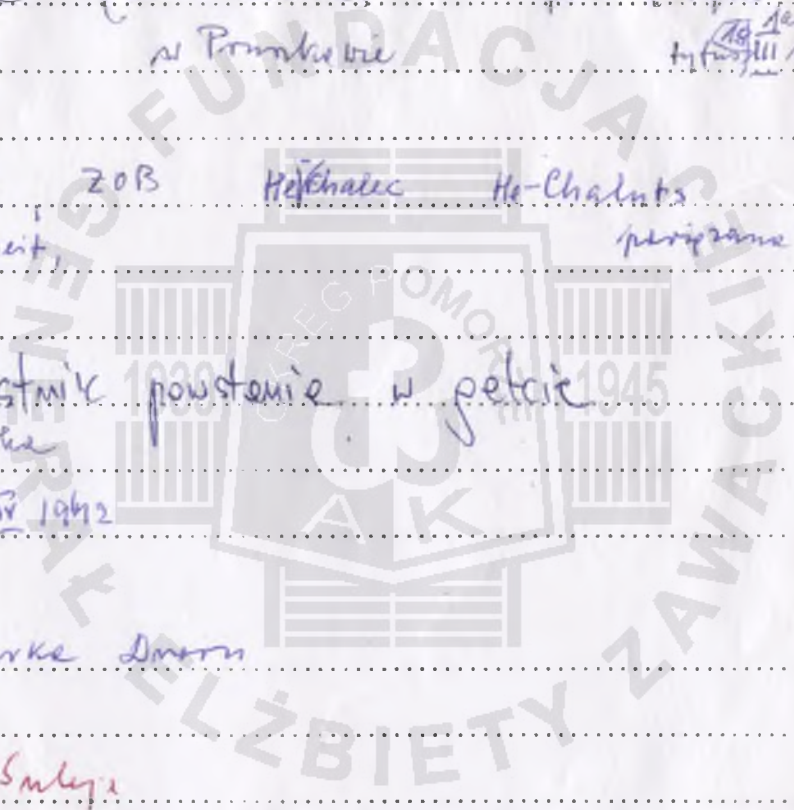
5. Org. Drog ZOB Hejhalac He-Chaluts
Freiheit, peripana z Schemidomom

6. przydz uczestnik powstanie w getcie 1945
Kurierka
amort IV 1942

7. funkcje Kurierka Dworku
brak Smlye

8. nr

9. źr. V Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty informacyjne 13

1 Hessański Krak.

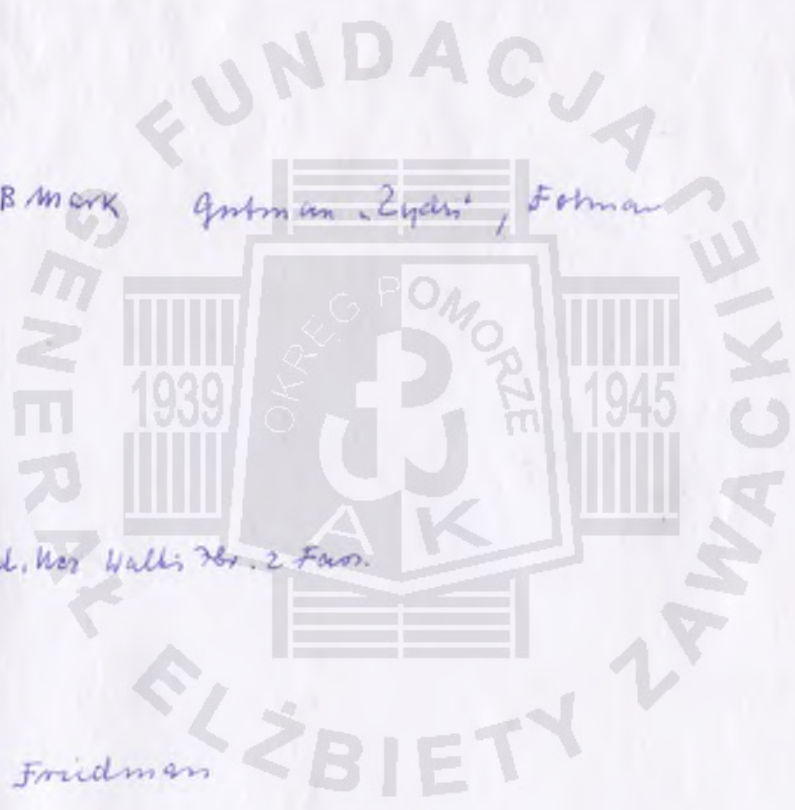
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

Borowski, B. Mark Gntman, Zycki, Fokman

Amorek 29. Br. Zyd. Nos Walki 76. 2 Faso.

zdjęci internet

grupińska? Friedman

6.Koziebrodzka Lea „Lonka”

V-1

ur.w Pruszkowie pod Warszawą.Studiowała ~~ra~~ romanistykę.Członek organizacji Freiheit . Była łączniczką w czasie okupacji. Jeździła do różnych gett.Przekazywała informacje o ŻOBie.

Schwytana na dworcu w Małkini w podróży z Białegostoku do Wwy. Znaleziono przy niej 4 rewolwery i gazety z getta wileńskiego. Podczas badań nic nie wydała. Niemcy byli pewni że jest Polką. Posłali ją do Oświęcimia. Tam zachorowała na tyfus.Zmarła 18.III.43.
/wg.oprac.z Izraela t.II s.756 /

6. Koziebrodzka Lea „Lonka”

Trans. z hebrajskiego - M. Friedman

V-2

ur. w Pruszkowie pod Warszawą. Studiowała ~~ra~~ romanistykę. Członek organizacji Freiheit. Była łączniczką w czasie okupacji. Jeździła do różnych gett. Przekazywała informacje o ŻOBie.

Schwytała na dworcu w Małkini w podróży z Białegostoku do Wwy. Znalaziono przy niej 4 rewolwery i gazety z getta wileńskiego. Podczas badań nic nie wydała. Niemcy byli pewni że jest Polką. Posłali ją do Oświęcimia. Tam zachorowała na tyfus. Zmarła 18. III. 43.

/wg. oprac. z Izraela t. II s. 756 /

VM

v-3

KOZIEBRODZKA Lonka

| Lea, Kosowska Krystyna |

- miała brata Dawide Koziebrodzkiego - s. 148
- w 1941 w. razem z Tosią Altman zorganizowała grupę samoobrony w getcie wileńskim - s. 181

Zob. Feldman - Reben Ch. "Nie rozstałem się z nimi..." W-wa 2000, s. 48, 49, 92, 93, 94,

Dk. 1524 148, 181, 185-186 (bił. UMK) Verte

Lonka KOZIEBRODZKA – ur. 1917 w Pruszkowie. Ukończyła gimnazjum żydowskie „Jehudyjah” w Warszawie i rozpoczęła studia romanistyczne na UW. W czasie wojny była łączniczką „Droru”, jeździła do gett na terenie całej Polski – po aryjskiej stronie działała jako Krystyna Kosowska – przewoziła dokumenty, broń, eskortowała członków organizacji z miasta do miasta. W kwietniu 1942 r., w drodze powrotnej z Wilna do Warszawy, została aresztowana na stacji kolejowej w Małkini. Znalaziono przy niej 4 pistolety i prasę podziemną. W czasie przesłuchań na Szucha i na Pawiaku nie przyznała się, że jest Żydówką. 11 listopada 1942 r. została wysłana do Auschwitz. Zmarła tam na tyfus 18 marca 1943 roku.

- 5185-186.

KOZIEBRODZKI Dawid

v-4

- brat Łalki Koziebrodzkiej
 - "był jednym z prymordców Ruchu",
przyjechał do Palestyny w czasie wojny
poprzez Wilno i Związek Radziecki - s. 82
 - "W lutym 1948" ... był z wizytą u Ch. Folman,
"Eric w Jarmoku" ... zostałem gościnnie na tydzień
- Zob. Folman - Reben Ch. "Nie rozstałem się
z nimi ..." W-wa 2000, s. 82, 148, 155

D.Kr. 15 04

1 k. W. UNK

Verte

me 6 tygodni do pracy w obozach
zetrzymanych tem. - 5.148

- me str 155 nie występuje

VIII

Żydzi -

v-5

(1)

Rozinbrodka Louke, Lea, Kosarke Romyghe
Rozinbrodka David

- s. 48 17 IV 1942r. Niemcy oznakali 9 Ciekawiane i
Lanka Rozinbrodskij (która była w podróży Kn-
mirskej) zerkoczyli ich na ul. Dzielny 34,
gdzie mieli korytka - wstawali im
- s. 92 Była z Antorką w obozie Birkenau - na seged
zob. Folman - Raban Ch. ^{work} Nie nastąpiam
z nimi 4 parom
46, 49, 92, 93, 94, 148, 187, 185-186

138
- młynarzy. Autorka znała je jako tgermicerki.
Widziała je jak matka prowadzi gas'nie. Miał zajmowane
ni miq zapędnie. Była obrzykta i nie mogła się
jeść. Prosiła żeby jej zupę dawano autorce. Była
wdrucnie ale niewie pykato z bólu nie widak jej matki.
18 marca 1943 r. Zgana. skonata.
W/9 polskie papirowo narywata ni Brytyjne Rosank
nr. 5 Panszkowa. Była ciekawymie opam zaci
"Freiheit" Brat jej David był jednym z przywod-
-ców Ruchu i pryncypat do Palestyny w czasie
wojny polnie Wilno i Zowek Radnicki. Podles
okupacji niemieckiej stala ni jedne z gto-
-nych tgermicerki "Hechalim" i "Doron", dzie-
-lajacych w okupowanej Polsce. Kilka krotmi
jes'drita z J. Cukermanem. Jej "dobry" wyklad
znajamosc fizykw, zdolnosci improwizowania i
inicjatywne pomagaty jej w nawiazaniu
16. d. 11

VIII

V-6

② Roziebrodskie
c.d. znajomości z Niemcami, Polakami i
Ukraincami. Przejrzała w miastach po Gg, po
terenach przyjeżdżała do Rzeszy i po Pru-
sach wschodnich. Przewoziła garsty, dołu mien-
ty i prymy dre. Przewoziła ważne dokumenty
do z Krakowa do Wawerawy do Archiwum Ringel-
bluma.
W czerwcu 1942r Lanke została zatrzymana w
Matkowie i osadzona na Pawiaku, gdzie
udało jej się nawiązać kontakt z towa-
ryszkami z Działu 34. W listopadzie została
przejęta do Ansbritze. Umierała w wieku 26 lat
w. cukrzycą, którą widniała już w dzieciństwie
pisał o niej w swojej książce z wielkim sa-
cultem i wdziękiem

s. 187 ... ^{Verte} W 1941r z tej Rozbrodki Jozef
Altman organizował grupę samoobrony w
getcie wileńskim

s. 185/6 ^{białoru}
Laska Rozbrodka - w 1917 w Pinczkowie. Wskazywał
gimnazjum żydowski "Jehudyjah" w Warszawie i
wspierała studia wamamistyczne na UW. W czasie
wojny była tłumaczka "Dziennik" przesłata do getta
na terenie całej Polski - po aryjskiej stronie dnia-
taria jako Korybutowa Krowka - przewoziła doku-
menty, broń, eskortowała członków organi-
zacji z miasteczka do miasteczka. W kwietniu 1942r
w drodze powrotnej z Wilna do Wągi została
arrestowana na stacji kolejowej w Matkowie.
Znalaziono przy niej 4 pistolety i prasa pod-
ziemna. W czasie przesłuchania na Szułce i
na Pawiaku ona przyznała, że jest żydówką

③ ^{✓ m} Naribrodzkie v-7

11 listopada 1942 r. zostają wysłane do Auschwitz
Zmarła tam na tyfus 18 marca 1943 r.

s. 92 jej brat David był jednym z przywódców
Ruchu i przyczynił do Palerby w czasie wojny
poprzez Gidim i Zwiżek Radnicki

s. 148 W liście powojennej autorka chwalił się
"Był m. in. brat David Naribrodzki brat
Lorki. Został próbany na Cypr na 6 ty-
godni do pracy w obozach zatrzymanych tam.

s. 155 Po śmierci matki autorki "Wojtek David X.
miał być, by miała być pierwszą osobą po-
chowaną na nowo założonym cmentarzu
[to było po 1946 r.]

FUNDACJA

VIII

v-8

* Rozibrodskie Lona (Oświęcim)

s. 74 * Pierwszą ofiarą tych grup była dziewczyna z nazwiskiem
L.K., która zginała w Oświęcimiu
- słowni o grupie sporny, jak Hassanur Hassan
(Inna wersja)

s. 474 Wymienione pod nr 102 na liście Poległych
w "Stronie getta warsz." (myślę do tej listy włączony)

13 Mark, Zagłada... s. 74, 474, 475

ELŻBIETY ZAWCKIEJ

VM v-9
Rozibrodzka Łańka

Zab. 5 Cerkiewna Madruw paucy parim

36, 71, 73, 74, 76, 80, 81, 85, 92

95, 96, 99, 104, 107-110, 112, 113

116-118, 120-123, 132-135, 139

150, 161, 176, 186n

VM

V-10

Kozii bradke Lonke

- S.245 " w grudniu 1941 r. przygotowały do listu
z termiński z Dzwon Tanna Schumacher
(po mas II) i Lonke K
oprawa zjednoczenia i wielu oporn
- S.262 Krowawa noc 18 IV 1942 r. w gdańsku warszawi z listy
mi było wśród nich ZB a. Ale nie przygoto-
wanoj listu był Jankowski i Lonke z Dzwon
Między, pisało mi 10 binn. wiod. ludności
Ostrzeżenie, mi było w mocy w kamieniu przy Dzielny
J Gintman, Zydzi... S 245, 267

2

V-11

Km
Korietadrika Lea ps. "Lonka"
ur. ok. 1917 r
cū. org. Hechalec i Dvor
" Wyhled atyjski i majimoz' jez. obcyh utatnity
i4 podioie po GB, Westland i Ostland.
Arestowana w Matkini w IV. 1942, osadzone na
Pawialu. 11. XI. 1942 wywiezieno do Oshetecimie,
getie umarte na tyfus 18. III. 1943."

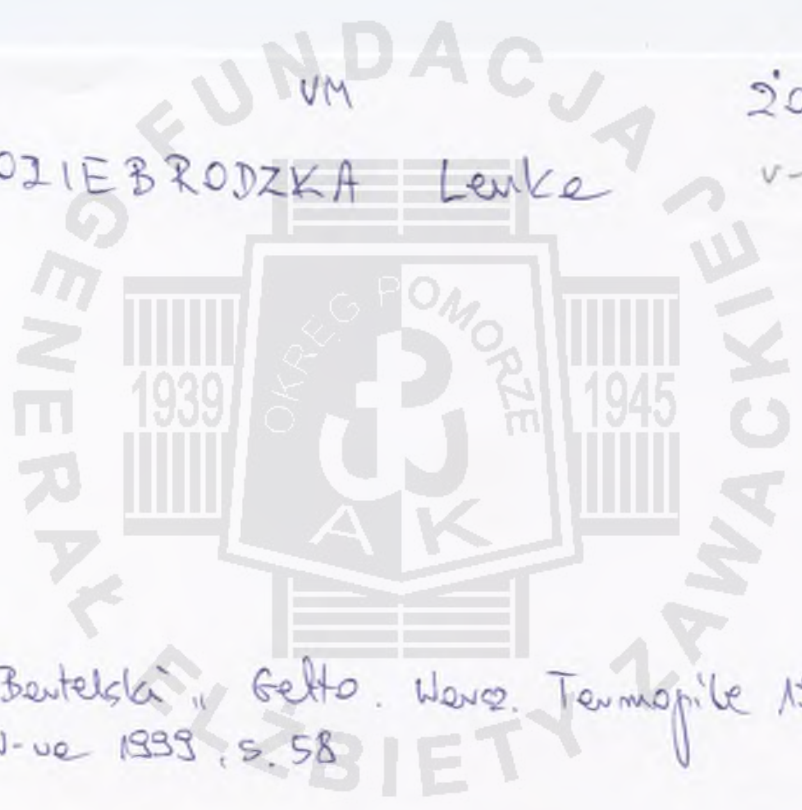
zob. publikacja wew. w Muze. Jyd. Inst. Hist. Warszawa
pt. Ocaleni z warszawskiego getta. Archiwum
Ringelbluma (Joso)

JNK

i

UM
KOZIEBRODZKA Lenke

20B
v-12

200. Bentel'ska " Getto. Warsz. Ternopolie 1943",
N-ve 1939, s. 58

Dkv. X 03

1-13

Post. Prezydenta RP
Nr 154/48 z 19.04.1948

✓

ZOB

Pruszkow

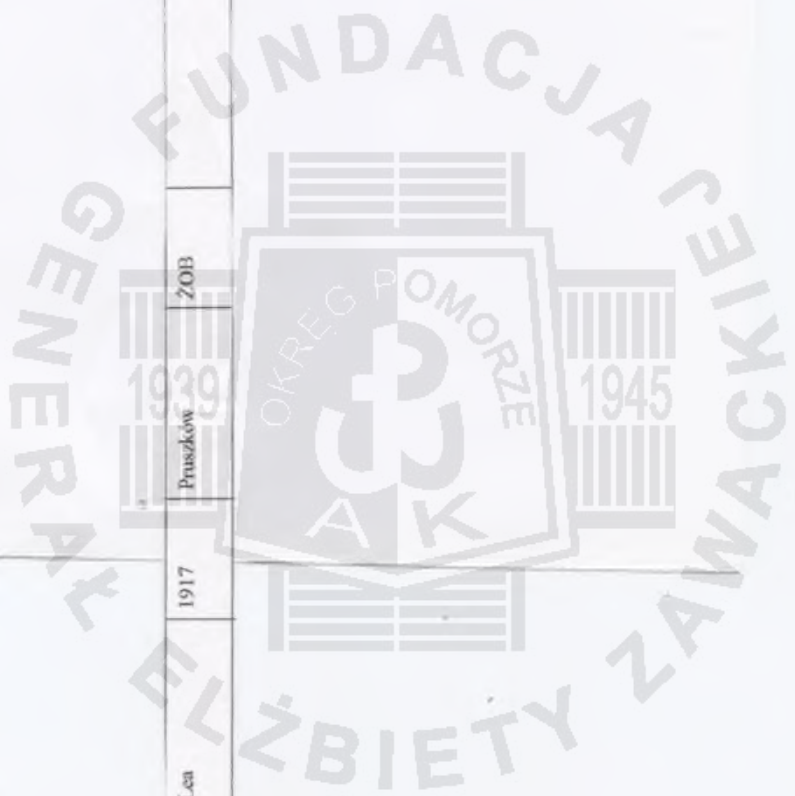
1917

Len

+

KOZIEBRODZKA

7.

KOZIBRODZKA Leah

